

Familien Gudbrand Torkildsen Johnsrud på Strande

GUDBRAND TORKILDSSEN JOHNSRUD¹ ble født 1810 i Ådal. Vi kan her lese om en aktiv familie fra oldefaren John som ryddet plassen Johnsrud under Strande i Ådal, til husmannen Gudbrand Torkildsen som kjempet under Thrane-opprøret, og sammen med familien emigrerte til det forjettede land. Familien ble farmere og deltok aktivt i det nye samfunnet de kom til, med en sønn i borgerkrigen og to av sønnene som ble valgte delegater fra Albert Lea til representantenes hus i Minnesota.

Av Nils Elsrud

Gudbrand Torkildsen Johnsrud ble døpt 21. januar 1810 i Vikar kirke. Foreldrene var TORKILD TORKILDSSEN JOHNSRUD (1775-1851) og KARI GUTTORMSDATTER SOLUM (1782-1846).

Besteforeldrene til Gudbrand var TORKILD JOHNSEN JOHNSRUD (1740-1821) og GURI BJØRNSDATTER SØLAND (1738-1818) fra Eggedal. Det var oldefaren til Gudbrand som 125 år tidligere hadde vært rydningsmann på husmannsplassen Johnsrud.

Plassen var blitt oppkalt etter oldefar JOHN ERIKSEN JOHNSRUD (1691-1776), som var gift med KJERSTI TORKJELSDATTER GRØV (1701-1767). Familien kom fra Hedalen til Strande rundt 1725.

Gudbrand var nok husmann i Johnsrud under Strande fra han ble gift. Om han og faren drev sammen er noe usikkert. Fra 1847 kalles han Gudbrand T. Johnsrud, mens han før det kalles Gudbrand T. Strandeeie, unntatt i 1837 når han er fadder og benevnes som Johnsrud.

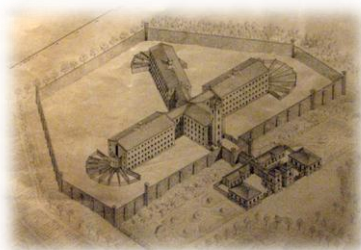
Den første husmann utenfor denne familien i Johnsrud var IVER OLSEN JOHNSRUD (1825-1909), som var født i Gjerdinge under Elsrud, og som overtok plassen i 1857.

Gudbrand giftet seg 9. februar 1835 i Vikar kirke med GJERTRUD GUDBRANDSDATTER D. Y. ELSRUD, født 15. juni 1808 på Elsrud og

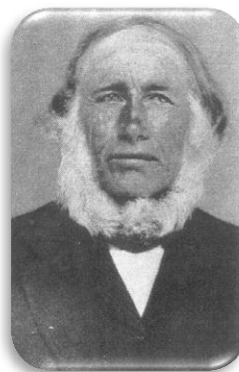
døpt 18. juni i Vikar kirke.

Hun var datter av GUDBRAND THORESEN ELSRUD (1767-1847) og RØNNAUG GUNVALDSDATTER KITTELSBY (1778-1857).

Gudbrand Torkildsen var en av førerne i Thrane-opprøret,² og kaltes siden Thrane-Torkild.

Gudbrand startet soning i Christiania Tukthus 6. oktober 1855. Han ble flyttet til Botsfengslet (bildet) 15. oktober, og var ferdigsonet 6. oktober 1856.

Han var med i Ådals arbeiderreisning i 1850-51. Det ble avholdt flere arbeidermøter hjemme hos Gudbrand. Gudbrand møtte også opp i Hønefoss under opprøret etter at hattemaker Halsten Knudsen ble arrestert. Dette kan leses mer om bakerst i artikkelen. For dette fikk

han ett års fengsel. Høyesterettsdommen falt 23. juni 1855. Han ble dømt etter kriminallovens kap. 9 § 30, og kap. 10 § 2, 12.

I Amerika finnes en kopi av et brev Gudbrand sendte til det norske Justisdepartementet, hvor han ba om få nytt undertøy og en frakk. Det finnes også et utkast til et brev til den norsk/svenske kongen, hvor han ba om benådning. Dette brevet sendte ikke Gudbrand. Det finnes også et brev hvor han skrev til Morgenbladet om Thrane-opprøret, men det er ukjent om det ble publisert. Gudbrand og Gjertrud meldte utflytting fra Ådal til Wisconsin, Amerika 21. mars 1857.

De dro sammen med alle seks barna som var født på Johnsrud. Familien kom først til Orfordville, Rock County i Wisconsin, men dro snart videre til Bancroft Township, Freeborn County i Minnesota.

¹ Familiebildene og en del av historien har jeg fått fra Joanne Johnsrud, som er gift med oldebarnet til Gudbrand Torkildsen, Donald Paul Johnsrud.

² Fakta om Thrane-opprøret i faktaboksen bak i historien.

Gudbrand var nest eldste barn av fem på Johnsrud. Broren JON TORKILDSEN (1816-1891) var den eneste av søsknene til Gudbrand som emigrerte til Amerika. Han og kona reiste når de var blitt opp i årene. Åtte av deres ti barn emigrerte også.

Gudbrand og Gjertrud med de seks barna kom ombord på en gammel skute som het Balder med kaptein Haakonsen ved roret. Skuta seilte ut fra Drammen mot det forjettede land. De seilte gjennom den engelske kanal og ut i Atlanterhavet. Der kom de ut for storm og motvind, og brukte syv uker og to dager før de kom til Quebec i Canada. De ble liggende der noen dager på St. Lawrence-elven. De tok så jernbanen videre til Chicago, en strekning som akkurat hadde åpnet. De kom til Chicago på morgenen 4. juli 1857, og fikk dermed feire sin første amerikanske frihetsdag på jernbanestasjonen i Chicago. De fortsatte reisen til Orfordville, Minnesota, og kom frem til Gul Guttormsen Grov som var født på Grøv i Sør Aurdal i 1822.

De oppholdt seg på Rock Prairie, WI i ca. ett år før de flyttet til Green County, WI. Der jobbet Gudbrand for farmere om sommeren og var skolelærer på vinteren. De ble der i to år før de igjen var på reisefot med fire av sønnene. To av barna, Gudbrand og Rønnaug, døde like etter at de hadde kommet til USA i 1857. De dro på en lang og strevsom reise fra Green County til Freeborn County, MI. Da de kom frem, bosatte de seg i en liten by som heter Hayward i nærheten av Albert Lea, MI.

I 1863 var de igjen på flyttefot, nå bare noen få mil. De bosatte seg på en farm som Gudbrand kjøpte. Den var på 160 acres, i nærheten av byene Bancroft og Lerdal. Farmen var lokalisert like ved en kirke som menigheten var i ferd med å bygge. Familien ble med i menighetsarbeidet, spesielt Gudbrand og sønnen Torkild som holdt omgangsskole i området. Det første kullet som ble konfirmert i kirken hadde de to undervist. Menigheten hadde fremdeles ikke prest, så det var den norskskattede presten Claus Lauritz Clausen fra St. Ansgar i Iowa som forrettet. Alle de fire sønnene var gode i både norsk og engelsk, og ble mye brukt som tolker til å hjelpe nybyggere fra Norge som ikke kunne engelsk. Gudbrand ble døv på sine gamle dager, mens Gjertrud var blind de siste ni år hun levde. Gudbrand døde 29. november 1893 i Bancroft Township, Freeborn County, Minnesota. Gjertrud døde 2. desember 1900 i

Albert Lea.

Gudbrand og Gjertruds seks barn er:

1. TORKILD GUDBRANDSEN JOHNSRUD, født 30. mars 1835 på Strandeie. Han ble konfirmert 28. juli 1850 i Viker kirke. Han bodde hjemme hos foreldrene helt til familien emigrerte. Torkild giftet seg 23. april 1863 i St. Ansgar, Mitchell, Iowa med KARI JOHANNESDATTER, født 29. august 1841 på Bjørntun gård i Leikanger.

Familien flyttet til Albert Lea, Minnesota. Torkild utdannet seg til skolelærer. Ved siden av å være lærer, arbeidet han også en tid i en privat bank hos AE Johnson.

Han var den første nordmannen som ble valgt som delegat til senatet, eller Minnesotas storting. Det var for perioden 1873-74. Da Torkild jobbet i bank ble han første gang valgt inn som delegat i "House" (representantenes hus) for republikanerne i Minnesota. Perioden varte fra 11. mai 1872 frem til 1. april 1875. Han satt en ny periode fra 1. april 1887 frem til 1. juli 1889, da var hans yrke farmer.

Dette var den 15., 16. og 25. lovgivende forsamling. Han ble begge ganger valgt inn fra distrikt 5 for Albert Lea, Freeborn. I 1873 ble det utgitt en bok om den 15. lovgivende forsamling med biografier. På side 9 i boken under biografier fra senatet er Torkild nevnt.

Han var også fredsdommer i mer enn 30 år. Kari jobbet som jordmor og "doktor". De bosatte seg senere i Kelso, Klamath Co i Oregon.

Kari døde 9. oktober 1924 i Kelso. Torkild døde året etter, 22. november 1925, på samme sted.

**Torkild
Gudbrandsen
Johnsrud ble født
1835 i Johnsrud,
Strande og døde
1925 i Kelso i
Oregon.**

Torkild og Kari hadde fem barn.

- a) GILBERT JOHNSRUD ble født 13. februar 1864 i Albert Lea. Han giftet seg 1890 i Portland, Oregon med EMMA INGRID HAUGLOM, født 9. februar 1868. Gilbert døde 5. november 1943 i Kelso, og Emma Ingrid døde samme sted 19. april 1954. Syv barn.
 - b) JOHN BERNHARD JOHNSRUD ble født 22. februar 1867 i Albert Lea. Han giftet seg 23. juni 1891 med JANE EKIN født 15. januar 1876 i Salem, Oregon. John døde 30. mars 1940, Emma døde 23. november 1957. Ti barn.
 - c) GERTRUDE JOHNSRUD ble født 20. mars 1870 i Albert Lea. Hun giftet seg 1887 med STILLMAN ISSAC ANDREWS, født 1863 i Minnesota. Stillman Issac døde 7. oktober 1926 i Gresham, Oregon. Gertrude døde 10. november 1937 i Cottrell, Clackamas County, Oregon. Ni barn.
 - d) BERTHOL (BERT) JOHNSRUD ble født 19. november 1871 og døde 22. april 1912. Han giftet seg i 1909 med ANNIE BELL, født 1874 og død 1927.
 - e) ROBERT JOHNSRUD ble født 14. mai 1873 i Albert Lea. Han giftet seg 11. januar 1902 i Portland med BEATA OLSSON, født 26. juni 1880 i Sverige. Beata døde 22. februar 1953. Robert døde 4. mars 1956 i Sandy, Oregon. Tre barn.
2. GUDBRAND GUDBRANDSEN JOHNSRUD ble født 7. juli 1837 på Strandeie og døpt 23. juli i Viker kirke. Han ble konfirmert 17. september 1854 i Viker kirke. Han bodde også hjemme i Johnsrud frem til familien emigrerte. Gudbrand døde like etter at de hadde kommet til Amerika, 23. november 1857 i Orfordville, Rock County, Wisconsin.
3. GUNVALD GUDBRANDSEN JOHNSRUD, ble født 30. mars 1841 på Strandeie og døpt 22. mai i Viker kirke, Han bodde hjemme hos foreldrene helt til familien emigrerte.
- Gunvald deltok i borgerkrigen i Amerika. Han vervet seg ved MacGregor Company, Iowa, og var menig soldat i tre

år i Kompani H, 1. bataljon i det 16. infanterikompani. Han vervet seg 19. februar 1862, og dimitterte 19. februar 1865 i Lookout Mountain.

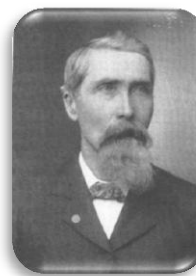
Sommeren 1862 ble han syk med blant annet kronisk diaré og lungebetennelse. Han var blant annet i Tullahoma og Nashville i Tennessee og Stevenson i Alabama.

I 1866 jobbet han som farmer i Bancroft Township. Da de hadde flyttet til Albert Lea, jobbet han som postmester der. Gunvald giftet seg 24. mai 1866 i Freeborn County, MN med ANNE EGILSDATTER BOSBØEN, født 1845 i Øvre Telemark. Bruden bodde på nabogården i syd. Gunvald og Anne bosatte seg på den gården. Anne hadde kommet til USA sammen med søstrene Brita og Ingeborg, samt faren og søster til moren deres. Annes mor døde i Norge før familien utvandret. Annes søster Ingeborg ble gift med Gunvalds bror Carl.

Gunvald ble valgt inn som delegat i "House" for republikanerne i Minnesota den 11. august 1898, og ble gjenvalgt 11. juni 1900. Dette var den 31. og 32. lovgivende forsamling. Han ble valgt inn fra distrikt 9 Albert Lea, Freeborn, og avsluttet sine verv 1. mai 1903.

Phelva Hetland, barnebarnet til Gunvald, vokste opp i samme huset som Gunvald. Hun forteller at morfar Gunvald fortalte om de tre bukkene bruse, reven og bjørnene i Norske eventyr. Han spikket seljefløyter til barnebarna, og brukte samme kniven til å lage nøre ved til ovnen. Phelva forteller videre at hun likte å få låne kniven av morfar. Phelva lærte seg norsk, og skriver og prater sine forfedres språk godt.

Anne døde i 1900 i Albert Lea, mens Gunvald døde samme sted 3. november 1923 og ble gravlagt på East Freeborn Lutheran Cemetery.

Gunvald Gudbrandsen Johnsrud ble født 1841 i Johnsrud, Strande og døde 1923 i Albert Lea, East Freeborn, Minnesota

Gunvald og Anne hadde åtte barn.

- a) EDWARD JOHNSRUD ble født 7. oktober 1867 og døde 28. desember 1953.
- b) GJERTRUD JOHNSRUD ble født. 4. september 1869. Hun giftet seg i 1895 med Henry Harrison fra Telemark. Gjertrud døde 22. februar 1943. Fem barn.
- c) GILBERT JOHNSRUD ble født 24. september 1871 i Bancroft, Freeborn, Minnesota. Han giftet seg 29. desember 1898 i Freeborn, Minnesota med EMMA JACOBSEN, født 1874. Ved folketellingen i 1920 bodde familien med seks barn i Grant, Minnesota. Gilbert døde 18. februar 1950 i Herman, Grant, Minnesota.
- d) BERTRAM JOHNSRUD ble født 21. oktober 1873 i Bancroft, Freeborn, Minnesota og døde 8. august 1897 samme sted. Han kalles Bertram når han døpes og Berthold ved dødsfallet. Han druknet i Geneva Lake.
- e) CARRIE JOHNSRUD ble født 20. mai 1875 i Bancroft, Freeborn, Minnesota. Carrie ble gift 1899 med HERBERT HENDRIX. Carrie døde 5. april 1959. Fire barn.
- f) NORA AMANDA JOHNSRUD ble født 13 juli 1884 i Bancroft, Freeborn, Minnesota. Hun ble gift 1905 med ARTHUR JERLOW. Nora Amanda døde 20. august 1972. Seks barn.
- g) ELNA (ALMA) ENANDA JOHNSRUD ble født 26. desember 1887 i Bancroft, Freeborn, Minnesota. Hun ble gift 1911 med OLAF HANSSON. Alma Enanda døde 18. mars 1976. Tre barn.
- h) AHNA (ELNA) JOSEPHINE JOHNSRUD ble født 26. desember 1887 i Bancroft, Freeborn, Minnesota og døde 12. oktober 1979. Elna ble gift med EDWARD STILLINGER. På disse tvillingene er det litt uklart med navn. Jeg har sjekket kirkebokavskrifter og benytter de navnene. De i parentes er de som jeg har fått fra USA,
4. CARL GUDBRANDSEN JOHNSRUD, født 14. juli 1844 på Strandeeie og døpt 4. august i Viker kirke. Han bodde også hjemme i Johnsrud frem til familien emigrerte. Carl deltok i indianerkrigen og ”Post Civil War”.
- Han giftet seg 15. mai 1870 i Bancroft, Freeborn, Minnesota med INGEBORG EGILSDATTER BOSBØEN, født 1848 i Seljord i Øvre Telemark av foreldrene Egil og Birgit Bosbøen. Familien bor nok mesteparten av sitt liv i Albert Lea, Freeborn, Minnesota. Han er ved folketellingen 1880 og 1900 kalt Charles, ellers kalles han Chas.
- Carl døde 12. desember 1909 i Freeborn County, Minnesota. Ved folketellingen i 1920 bor Ingeborg sammen med datteren Rhoda i Freeborn County, Minnesota. Ingeborg døde 8. juni 1934 i Faribault, Rice, Minnesota.

Carl og Ingeborg hadde åtte barn.

- a) EDWARD G. JOHNSRUD, født 1871 i Albert Lea, Freeborn, MN, USA. Bor hjemme i Albert Lea ved folketellingen 1880. Gift med Kaia.
- b) JOSEPH A. JOHNSRUD, født 10. september 1873 i Albert Lea, Freeborn, MN, USA. Bor hjemme i Albert Lea ved folketellingen 1880. Han giftet seg med MIGNONETTE FLEISHER, født 19. april 1873. Hun døde 21. desember 1959 i Portland. Tre barn.
- c) GILBERT JOHNSRUD født 1876 i Albert Lea, Freeborn, MN, USA. Bor hjemme i Albert Lea ved folketellingen 1880. Han gifter seg med MYRTLE. Ett barn.
- d) RHODA JOHNSRUD, født 1879 i Albert Le Carrie. I 1920 er hun single og bor i Freeborn County, Minnesota sammen med moren som er enke.
- e) CARL JR, JOHNSRUD, født 12. mars 1881 i Albert Lea, Freeborn, MN. Bor hjemme i Albert Lea ved folketellingen i 1900.
- f) CLARENCE JOHNSRUD, født desember 1883 i Albert Lea, Freeborn,

MN. Bor hjemme i Albert Lea ved folketellingen i 1900.

- g) ALFRED JOHNSRUD, født oktober 1886 i Albert Lea, Freeborn, MN. Bor hjemme i Albert Lea ved folketellingen i 1900 da han blir kalt Thorwald. Bor i Albert Lea også i 1920
- h) CORA JOHNSRUD. født 1889 i Albert Lea, Freeborn, MN. Hun dør der 27. november 1897.
5. RØNNAUG GUDBRANDSDATTER JOHNSRUD ble født 3. juni 1847 på Strandeie og døpt 19. juni i Viker kirke. Som resten av søsknene bodde hun hjemme i Johnsrud frem til familien emigrerte. Hun døde av kolera samme året de kom til Amerika, den 9. oktober 1857 i Orfordville, Rock County.
6. ERIK GUDBRANDSEN JOHNSRUD, født 8. april 1850 på Strandeie og døpt 12. mai i Viker kirke. Som de andre bodde han hjemme i Johnsrud frem til familien emigrerte. Erik giftet seg 1. mars 1883 i Amerika med HELENE LARSDATTER STRØMS-MOEN, født 15. november 1860 på Strømsmoen, Fjøsвика, og ble døpt 3. februar 1861 i Viker kirke.

Erik Gudbrandsen
1850-1925

Helene Larsdatter
1860-1951

Helene var datter av LARS ENGEBRETSEN MOEN (1827-1903) og BERTE PEDERS-

DATTER STENBRAATEN, f. 1826. Ved folketellingen i 1865 var hun hjemme i Strømsmoen, mens hun ved folketellingen i 1875 var i Solli.

Faren til Helene Fjeldbrotten Powell var KNUD OLSEN FJELDBRAATEN, født 1859 i Bergsundeie. Han kom sammen med sine foreldre og åtte søsken til Amerika i 1870. Knud Olsen er søskenbarn til Helene Larsdatter ved at mor til Knud, THORINE ENGEBRETS-DATTER (1825-1901) er søster til Helene Larsdatter sin far.

Minst tre av Helene Larsdatter sine søsken emigrerte også på 1880 tallet. De var en søskenflokk på ni, hvorav tre døde som små.

Erik døde 26. mars 1925, og Helene døde 31. desember 1951 i Albert Lea..

Følgende var skrevet om Helene Larsdatter av HELENE FJELDBROTEN POWELL:

Hun kom til Amerika når hun ennå var en ung jente. Min far hadde bodd her siden han var en liten gutt og han sendte henne 50 dollar for at hun kunne få betalt reisen. Når hun kom hit tok hun all mulig slags arbeid og jobbet hardt så hun kunne få betalt tilbake pengene hun hadde fått. Hun hadde ikke penger til sko så når hun jobbet på hvetemarkene så bandt hun sekker rundt føttene så de ikke skulle kuttes opp. Hun følte at hun måtte tilbakebetale gjelden sin før hun kunne kjøpe noe til seg selv.

Erik og Helene hadde seks barn.

- a) GUSTAVE E. JOHNSRUD, ble født 13. april 1884 og døde 10. august 1946. Han ble gift med JOHANNA STADHEIM.
- b) LAURA JOHNSRUD ble født 26. juli 1886 og døde 20. november 1967. Laura ble gift med MARTIN VOLLUM.
- c) BERNHARD JOHNSRUD ble født 8. januar 1888 og døde 11. juli 1973. Bernhard ble gift med CLARA STADHEIM.
- d) EMMA JOHNSRUD ble født 5. mars 1890 og døde 25. mai 1953. Emma ble gift 1927 med ORLANDO BAKKE, som døde i 1932.
- e) CLARA JOHNSRUD ble født 2. mai 1893 og døde 25. mai 1953. Clara ble gift med HAROLD TYRHOLM.

f) HENRY EDWIN JOHNSRUD ble født 13. mai 1895 og døde 7. november 1971. Henry ble gift 9. juli 1920 med

ALICE HAZEL SLATTERY, født 24. juli 1899 i Early, IO.

FAKTA OM THRANE-OPPRØRET OG HATTEMAKERKRIGEN

Ringerike har stolte tradisjoner for arbeiderbevegelsens frammarsj i Norge. Thranitterbevegelsen og dens leder Marcus Thrane var pådriveren og krumtappen. Bevegelsen appellerte til de økonomiske og sosiale kår i vårt land. Den samlet i årene 1848-51 hele 25 000 medlemmer i organisasjonen. Foreningen som kjempet for arbeidernes rettigheter og kår ble sett på som opprørske oppviglere.

Da Marcus Thrane ble arrestert 7. juli 1851, ble det stor uro på Ringerike. Den viktigste føreren på Ringerike var hattemaker Halsten Knudsen. Han ble også arrestert og forhørt, men da han skulle føres til arresten grep folket inn og befrikk ham. Politiet arresterte ham på nytt, men da kom det til hard kamp på brua. Knudsen fikk enda en gang kommet løs, og det heter seg at lensmannen var nær ved å styrte i fossen under basketaket. Hattemakeren ble eskortert hjem av en stor folkemengde. Dagen etter kom mange arbeidere fra Ådalen til Hønefoss.

Helge Tytodden sa til sorenskriveren at "hele Ådalen" ville gjøre opprør hvis de som befrikk Knudsen ble arrestert. Men da var militæret kommet til byen. Soldatene arresterte på nytt hattemakeren, og i tillegg kom Johan Semmen og Helge Tytodden i fengsel.

Fangene ble ført til Kristiania. Mange ble tatt inn til avhør, men ingen flere ble arrestert. Etter dette roet det seg på Ringerike, og det som seinere er blitt kalt hattemakerkrigen var da over. På folkemunne har det blitt sagt at noen storbønder i Ådal hadde vært så engstelige under opptøyene at de i tre dager hadde gjemt seg i skogen sammen med pengene og sølvtøyet sitt. Det hører med til historien at Knudsen fikk femten års fengsel, mens Thrane fikk "kun" fire år. Hele 123 mann fikk dommer (hvorav minst 93 var fra vårt distrikt) etter dette arbeideropprøret.

Johan Semmen fikk ti år. Høyesterett satte ned dommene til Knudsen (9 år), og Johan Semmen (3 år). Mange av de domfelte utvandret da dommene var sonet. Halsten Knudsen døde av kolera natten før han skulle overføres til soning, men noen mente at han hadde tatt sitt eget liv.

Henrik Ibsen mente at myndighetene hadde reagert for sterkt, og kalte dette hattemakerfeiden.

